EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 25.11.2025.
COM(2025) 957 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj politici europodručja

{SWD(2025) 957 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj politici europodručja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 136. u vezi s člankom 121. stavkom 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97[1], a posebno njezin članak 3. stavak 3. točku (a),

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenog 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

1. Preporuka Vijeća o ekonomskoj politici europodručja sastavni je dio godišnjeg ciklusa makroekonomske koordinacije. U njoj se državama članicama europodručja daju smjernice prilagođene konkretnim izazovima s kojima se suočava ekonomska i monetarna unija.

2. Preporuka služi kao pomoćno sredstvo u utvrđivanju programa politike Euroskupine i promicanju rasprava o politikama u vezi s pitanjima od zajedničkog interesa, čime doprinosi postizanju usklađenosti i konvergencije politika Unije i nacionalnih politika. Ona osigurava zajedničko razumijevanje glavnih prioriteta politike, što doprinosi djelotvornijoj koordinaciji politika, jača otpornost i povećava sposobnost europodručja da odgovori na vanjske šokove i da pritom iskoristi mogućnosti za održiv i uključiv rast, zaštiti stabilnost i pomogne u prelasku na dekarbonizirano i digitalno gospodarstvo.

3. Europodručje se trenutačno suočava s nesigurnijim globalnim okruženjem nego u bilo kojem trenutku u proteklom desetljeću. Zbog geopolitičkih napetosti, posebno aktualnog agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine, koji utječe na istočne pogranične regije EU-a, i nastajanja fragmentiranijeg, multipolarnog svjetskog poretka, mijenjaju se trgovinski i financijski obrasci. Jednostrani pristupi glavnih partnera, posebno u

[1] SL L 1263, 30.4.2024., str. 1.
[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

području trgovine, destabilizirali su tržišta i doveli u pitanje pouzdanost dugogodišnjih međunarodnih okvira. S jedne strane, ta kretanja predstavljaju vanjske šokove koji narušavaju globalne lance opskrbe i uzrokuju nestabilnost u trgovini, financijskim tokovima i na energetskim tržištima. S druge strane, ona naglašavaju važnost gospodarske sigurnosti i strateške autonomije kao sastavnica gospodarske otpornosti te potrebu za hitnim ulaganjima u ključne kapacitete i kružnost. Strateška inicijativa Europske komisije Kompas konkurentnosti[3] pruža vrijedan okvir za procjenu izazova i mogućnosti u tom kontekstu. U njoj su utvrđena tri prioritetna područja – smanjenje inovacijskog jaza, dekarbonizacija gospodarstva i smanjenje strateških ovisnosti – na koja Unija i europodručje moraju usmjeriti svoj rad kako bi se osigurao prosperitet u tim nestabilnim okolnostima. Da bi se iskoristile nove mogućnosti, od ključne su važnosti politike usmjerene na budućnost, bolja koordinacija među državama članicama i jača usmjerenost na inovacije. Unija i europodručje mogu uklanjanjem strukturnih slabosti i produbljivanjem jedinstvenog tržišta, uz istodobno jačanje sigurnosti i autonomije, vanjske pritiske iskoristiti za stvaranje dugoročne otpornosti i globalnog utjecaja.

4. Gospodarstvo europodručja i dalje pokazuje svoju otpornost. Gospodarski je rast u prvih devet mjeseci ove godine premašio očekivanja. Ti rezultati koji premašuju očekivanja u početku su se temeljili na naglom povećanju izvoza prije predviđenog povećanja carina, međutim uspješnija od očekivanja bila su i ulaganja u opremu i nematerijalnu imovinu. Kao jedno od najotvorenijih velikih gospodarstava na svijetu, europodručje će osjetiti pritisak sve većih globalnih trgovinskih ograničenja i napetosti. Zbog toga je domaća potražnja glavni pokretač rasta, a očekuje se da će tako i ostati, utemeljena na snažnom tržištu rada, poboljšanju realnih prihoda i općenito povoljnim uvjetima financiranja. Gospodarska će aktivnost u 2026. vjerojatno i dalje biti ograničena sporijom vanjskom potražnjom zbog trgovinskih ograničenja i dugotrajne globalne nesigurnosti. Očekuje se da će se realni BDP u europodručju ukupno povećati za 1,2 % u 2025. i za 1,2 % u 2026. Izgledi za rast i dalje su vrlo neizvjesni, a prevladavaju negativni rizici.

5. Inflacija u europodručju i dalje je umjerena. Od proljeća 2025. inflacija je fluktuirala na razinama koje su uglavnom u skladu sa stabilnošću cijena. Ukupna inflacija (mjerena HIPC-om) u listopadu 2025. iznosila je 2,1 %, a temeljna inflacija (ne uključujući hranu i energiju) i dalje je viša i iznosi 2,4 %. Očekuje se da će pritisak na cijene i dalje biti ograničen zbog nedavne aprecijacije eura, koja jača konkurenciju iz uvoza i ublažava rast plaća. Premda je u europodručju inflacija u zadnje vrijeme bila blizu definicije ESB-a za stabilnost cijena, u nekim je državama članicama i dalje visoka. U tom je kontekstu Europska središnja banka (ESB) zaustavila ciklus ublažavanja monetarne politike koji je započela u lipnju 2024. Od lipnja 2024. do 2025. kamatna stopa na novčani depozit smanjena je za ukupno 200 baznih bodova, odnosno na 2 %. Zbog toga su službene kamatne stope u europodručju trenutačno blizu većine procjena prirodne kamatne stope. Komisija predviđa da će u 2025. ukupna inflacija iznositi 2,1 %, a u 2026. 1,9 %. Rizici za izglede za inflaciju uglavnom su uravnoteženi te većina mjerenja dugoročnijih inflacijskih očekivanja i dalje iznosi oko 2 %, što je u skladu sa stabilizacijom inflacije oko ciljne vrijednosti. To pokazuje da je politika ESB-a bila vjerodostojna i da je učvrstila očekivanja i usmjerila inflaciju natrag prema stabilnosti cijena.

[3] COM(2025) 30 final.

6. Proteklih godina došlo je do značajnih poboljšanja fiskalne pozicije europodručja kao cjeline: od 2020. do 2024. prosječni deficit smanjio se sa 7,0 % BDP-a na 3,1 % BDP-a, a udio duga u BDP-u smanjio se za 10,1 postotni bod i u 2024. iznosi 88,1 % BDP-a. Fiskalni izgledi upućuju na neznatno pogoršanje u budućnosti, odnosno očekuje se da će se deficit povećati na 3,2 % BDP-a u 2025. i 3,3 % BDP-a u 2026. zbog sve veće potrošnje za obranu te kontinuiranog rasta rashoda za kamate i određenog manjka prihoda. Predviđa se povećanje udjela duga na 88,8 % BDP-a u 2025. i 89,8 % BDP-a u 2026., što je odraz manje povoljne razlike između kamatnih stopa i stopa rasta, te trajnih primarnih deficita. Predviđa se da će smjer fiskalne politike tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom u EU-u i europodručju ostati uglavnom neutralan, uz znatne razlike među državama članicama. Na smjer fiskalne politike utječu fiskalna kretanja koja je preporučilo Vijeće u skladu s Unijinim okvirom gospodarskog upravljanja, fleksibilnost dopuštena nacionalnom klauzulom o odstupanju radi lakšeg prelaska na veću potrošnju za obranu te učinak Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a.

7. Zbog promjena europskog sigurnosnog okruženja potaknut je prelazak na znatno veću potrošnju za obranu u cijeloj Uniji. Članice NATO-a obvezale su se na novi cilj od 5 % BDP-a za rashode povezane s obranom i sigurnošću. Vijeće je ta nastojanja podržalo aktivacijom nacionalnih klauzula o odstupanju u okviru fiskalnog okvira EU-a za 12 država članica europodručja. Komisija i Visoki predstavnik objavili su Bijelu knjigu o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.[4], zajedno s planom ReArm Europe, kojim se državama članicama osiguravaju financijska sredstva za jačanje obrambenih sposobnosti i infrastrukture, što uključuje Instrument za sigurnosne mjere za Europu (SAFE)[5], u okviru kojeg će se iz proračuna EU-a državama članicama osigurati zajmovi za potporu ulaganjima u obranu u iznosu do 150 milijardi EUR. Taj novi instrument naišao je na veliku potražnju država članica, koje su izrazile interes za sudjelovanje i zatražile potporu koja nadilazi raspoloživi proračun. Rashodi za obranu i dalje su neujednačeni među zemljama i ponekad su u velikoj mjeri koncentrirani na troškove osoblja. Na strani potražnje, ovisnost o sustavima koje isporučuje SAD i dugi razvojni ciklusi ograničavaju učinkovitost i mogućnost brzog povećanja proizvodnje. U pogledu jačanja europske proizvodnje, kako bi se povećala suradnja među državama članicama i udio vojne robe s europskim dizajnom i proizvodnjom, bit će potrebno ukloniti postojeća ograničenja i dodatno integrirati obrambeno tržište. To može stvoriti kratkoročni do srednjoročni makroekonomski poticaj, pod uvjetom da se u nabavi iskorištavaju europski industrijski kapaciteti, a velik potencijal za inovacije otvara mogućnost za dugoročno prelijevanje produktivnosti.

8. Fiskalna pozicija u europodručju i dalje je pod pritiskom. Državni deficiti i razine duga u nekoliko država članica i dalje su iznad udjela zabilježenih prije pandemije i ne predviđa da će se u nekoliko sljedećih godina smanjiti. Poštovanje fiskalnih kretanja koje je Vijeće preporučilo da bi se očuvala održivost duga morat će se kombinirati s ostavljanjem prostora za pritiske na potrošnju koji proizlaze iz potrebe za poboljšanjem obrambenih sposobnosti, jačanjem konkurentnosti i povećanjem ulaganja u strateške prioritete, među ostalim u ključne kapacitete i infrastrukturu, kao i za proračunske troškove koji se odnose na sve češće nepogode povezane s klimatskim promjenama i uništavanjem okoliša, za koje su gubici tek u manjoj mjeri privatno

[4] Bijela knjiga o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.
[5] COM(2025) 122 final.

osigurani. Zbog tih znatnih i konkurentskih potreba za potrošnjom postupno će se trebati ponovno utvrditi prioriteti u okviru javnih rashoda, poduzeti mjere za ograničavanje rasta troškova uzrokovanih starenjem stanovništva, poboljšati kvaliteta programa potrošnje i istražiti mogućnosti za mobilizaciju dodatnih prihoda. Da bi se osigurala pravednost i učinkovitost poreznih sustava i dalje je važno smanjiti porezne jazove većom poreznom disciplinom, među ostalim digitalizacijom, sprečavanjem izbjegavanja i utaje poreza i suzbijanjem agresivnog poreznog planiranja. Proširenjem porezne osnovice i prelaskom na poreze koji manje štete rastu, uz istodobno povećanje poticaja za rad i usklađivanje poreznih strategija sa širim ciljevima politike, poduprle bi se dobre javne financije i održivi rast. Potrošnja bi mogla postati mnogo učinkovitija i usmjerenija na prioritete politika primjenom temeljitih revizija potrošnje, analiza troškova i koristi te metoda za izradu proračuna na temelju uspješnosti. Dodatni fiskalni prostor mogao bi se osigurati većim korištenjem privatnog osiguranja za gubitke povezane s klimom. U pravilima o preispitivanju kohezijske politike EU-a u sredini programskog razdoblja kao strateški prioriteti EU-a u 2025. su istaknuta brojna područja (obrana i sigurnost, konkurentnost i dekarbonizacija, energetska tranzicija, priuštivo stanovanje, mjere povezane s vodom i izazovi s kojima se suočavaju istočne pogranične regije). Reprogramiranje operativnih programa i iskorištavanje raspoloživih sredstava omogućili bi dodatna ulaganja u tim područjima. Naposljetku, poboljšanje učinkovitosti javnih ulaganja dobrim srednjoročnim i dugoročnim planiranjem, djelotvornom koordinacijom među područjima politika i razinama vlasti, strogom procjenom projekata i sinergijom s privatnim financiranjem doprinijelo bi većoj produktivnosti i fiskalnoj održivosti.

9. Tržište rada u europodručju i dalje je snažno unatoč manjku radne snage, u vezi s kojim su zabilježena poboljšanja, ali koji je i dalje znatan. Nezaposlenost je na povijesno niskim razinama i sredinom 2025. iznosila je 5,9 %. Rast zaposlenosti se usporio, a i dalje ga podupiru sve veće sudjelovanje na tržištu rada i imigracija. U nekoliko država članica neto migracija je najveći pokretač rasta zaposlenosti od 2021. Upravljanje zakonitom migracijom doprinijelo je smanjenju nedostatka radne snage u određenim sektorima i ublažavanju demografskih prepreka. Istodobno i dalje postoje znatne razlike među skupinama stanovništva. Izgledi za 2026. upućuju na nastavak trenda umjerenog rasta zaposlenosti i niske nezaposlenosti, ali uz trajne razlike među državama članicama i regijama. Veća trgovinska ograničenja i dugotrajna neizvjesnost mogli bi negativno utjecati na rast, a time i na zaposlenost zbog viših izvoznih carina i povećane globalne neizvjesnosti. Rast nominalnih plaća se, nakon razdoblja brzog rasta, usporava. Godišnji rast naknada po zaposleniku u europodručju je u prvoj polovini 2025. iznosio 3,9 %, to jest smanjio se u odnosu na prosjek od 4,5 % u 2024. S obzirom na pad inflacije realne plaće povećale su se u prvoj polovini 2025. za 1,7 %, a do sredine 2025. kupovna moć plaća u europodručju kao cjelini vratila se na razine iz 2019. Očekuje se da će se dogovoreni rast plaća u budućnosti i dalje postupno usporavati.

10. Nedostatak radne snage i vještina u kombinaciji s demografskim pritiscima i dalje predstavljaju velik izazov za mnoge europske sektore i gospodarstvo u cjelini. Na dinamiku tržišta rada utječe i aktualni prelazak na digitalno (u skladu s programom

politike za digitalno desetljeće[6]) i dekarbonizirano gospodarstvo, koje otvara nove mogućnosti, ali neka radna mjesta i vještine čini zastarjelima. Kako bi se radnici osposobili za tu promjenu, potrebno je kontinuirano raditi na usavršavanju i prekvalifikaciji, uz bolju usklađenost politika tržišta rada, obrazovanja i osposobljavanja s vještinama za kojima postoji potražnja. Osim toga, boljim stjecanjem osnovnih vještina od rane dobi pomaže se u postavljanju temelja za razvoj vještina. Rješavanje problema velikih regionalnih razlika u raspoloživim vještinama i ljudskom kapitalu koristit će radnicima i ojačati jedinstveno tržište. Veća usmjerenost na obrazovanje i osposobljavanje u području STEM-a (prirodne znanosti, tehnologija, inženjerstvo i matematika), odnosno područja u kojima postoji manjak, bitna je i za održavanje konkurentnosti, pripravnosti i tehnološkog vodstva. Jačanje poticaja za rad premještanjem poreznog opterećenja s rada, među ostalim ciljanim reformama sustava poreza i naknada, te poboljšanje radnih uvjeta u određenim sektorima doprinijelo bi sudjelovanju na tržištu rada i zapošljavanju. Olakšavanjem integracije nedovoljno zastupljenih skupina (žene, mlađi i stariji radnici, Romi i osobe s invaliditetom), koja ovisi o kontekstu u pojedinoj zemlji, dodatno bi se povećala ponuda radne snage i uključivost. Sudjelovanje i napredovanje mladih osoba u radnoj snazi ključni su za održivo blagostanje Unije. Istodobno su za socijalnu koheziju ključni smanjenje siromaštva i potpora ranjivim kućanstvima kroz primjerene i održive sustave socijalne zaštite i uključenosti, uključujući bolji pristup uslugama skrbi te priuštivo i dostupno stanovanje. Otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i prelasci te osiguravanje djelotvornog sudjelovanja socijalnih partnera u oblikovanju politika i jačanje socijalnog dijaloga i dalje su ključni za održavanje konkurentnosti europodručja i otpornosti na strukturne promjene. Tim će nastojanjima doprinijeti inicijative u okviru Unije vještina[7], to jest Plana za kvalitetna radna mjesta. [8]

11. Uklanjanje strukturnih slabosti ključno je za poticanje snažnijeg i održivijeg gospodarskog rasta u Uniji i europodručju. Potencijal rasta EU-a koči to što je povećanje produktivnosti uglavnom ograničeno na srednjetehnološku proizvodnju i usluge koje pruža niskokvalificirana radna snaga, dok je u SAD-u došlo do značajnijeg razvoja u inovativnim sektorima s visokokvalificiranom radnom snagom kao što su informatičke usluge. Da bi se pojačao europski kapacitet za inovacije i globalno natjecanje, potrebno je mobilizirati resurse dostupne u svim regijama EU-a, a snažnu istraživačku bazu EU-a treba usmjeriti prema utrživim tehnologijama i proizvodima. Za to su potrebna veća ulaganja u istraživanje, razvoj i znanje, snažnije veze između istraživanja i industrije, dublji inovacijski ekosustavi i osiguravanje rasta dobro razvijene industrije kružnog gospodarstva. U tom je kontekstu jedinstveni patentni sustav ključan instrument za jačanje inovacija. Paralelno se u okviru programa InvestEU[9] mobiliziraju velike količine javnih i privatnih ulaganja, među ostalim u razvoj i uvođenje inovacija, a Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP)[10] važno je sredstvo za usmjeravanje resursa prema strateškim tehnologijama. Ekosustav poduzetničkog kapitala EU-a je, unatoč nedavnim poboljšanjima, i dalje fragmentiran i

6 Program politike za digitalno desetljeće pruža zajednički pravno obvezujući okvir upravljanja za usmjeravanje digitalne transformacije EU-a do 2030. U njemu su utvrđeni zajednički ciljevi EU-a koji su prepoznati kao ključni čimbenici za konkurentnost, otpornost i tehnološku suverenost Europe.

7 COM(2025) 90 final.

8 COM(2025) 959 final.

9 SL L 107, 26.3.2021., str. 30.

10 SL L, 2024/795, 29.2.2024.

nedovoljno kapitaliziran, posebno kad je riječ o ulaganjima u *scale-up* poduzeća. Za povećanje inovacija i potporu istraživanju i razvoju na europskoj razini važno je i širenje privatnog dugoročnog rizičnog kapitala, što će se postići radom na realizaciji unije štednje i ulaganja te kontinuiranom potporom u okviru javnih politika. Rast i konkurentnost Europe otežavaju i strukturno viši troškovi energije. Akcijskim planom za priuštivu energiju žele se smanjiti cijene energije i dodatno smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima. Preduvjet za to su dovršetak energetske unije, elektrifikacija, energetska učinkovitost, ubrzano uvođenje energije iz obnovljivih izvora i čiste energije, poboljšani kapacitet mreže, uključujući prekogranične interkonekcijske vodove i učinkovitu upotrebu postojećih, pametna mrežna infrastruktura i veća fleksibilnost energetskog sustava.

12. Dobro funkcioniranje tržišta robe, rada i financijskih tržišta ključno je za ulaganja, otpornost i produktivnost. Da bi se mobilizirali resursi za sektore s velikim potencijalom za rast produktivnosti, potrebno je ukloniti prepreke preraspodjeli kapitala i radne snage, među ostalim kako bi se pomoglo *start-up* i *scale-up* poduzećima. Jedinstveno tržište je, unatoč njegovu velikom doprinosu dobrobiti i konvergenciji Europe, i dalje nepotpuno, posebno u području usluga, digitalizacije i energetike, i to zbog unutarnjih prepreka, regulatornih razlika, složenih postupaka i nedostataka u prenošenju. Komisija je u svibnju 2025. pokrenula novu strategiju jedinstvenog tržišta[11], koja će se pojačati predstojećim planom za jedinstveno tržište do 2028., sve u cilju smanjivanja postojećih prepreka, sprečavanja novih i usklađivanja jedinstvenog tržišta sa strateškim ciljevima Europe. Osim jedinstvenog tržišta, povećanju produktivnosti u svim državama članicama moglo bi doprinijeti i promicanje poticajnih poslovnih okruženja s naglaskom na pojednostavnjenju, smanjenju administrativnog opterećenja i jačanju upravljanja politikama produktivnosti u okviru snažnijih nacionalnih odbora za produktivnost. Osim toga, u kontekstu geoekonomske fragmentacije, poticanje čvrstih trgovinskih i financijskih odnosa s partnerima sličnih stavova također bi moglo doprinijeti održivom rastu i ulaganjima. U jačanju konkurentnosti država članica pomažu i strukturne reforme, među ostalim kad se podupiru sredstvima Unije, primjerice u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a, jer doprinose uklanjanju prepreka ulaganjima, poboljšanju poslovnog okruženja i povećanju gospodarske stabilnosti.

13. EU stvara velike uštede kako bi financirao ulaganja i svoje strateške prioritete. Europodručje je neto dobavljač kapitala za ostatak svijeta, što je posljedica trajnog znatnog suficita njegova tekućeg računa, dok su domaće potrebe za ulaganjima, među ostalim za istraživanje i razvoj, čistu energiju, prilagodbu klimatskim promjenama i digitalnu infrastrukturu, obranu i svemir, i dalje velike. Unijom štednje i ulaganja[12] nastoji se poboljšati priljev domaće štednje u domaća ulaganja u skladu s ciljevima produbljenog jedinstvenog tržišta koje dobro funkcionira. Osim toga, građanima se želi pružiti više mogućnosti za izgradnju bogatstva ulaganjem u tržišta kapitala, čime bi se mobilizirala štednja. To podrazumijeva jačanje sudjelovanja malih ulagatelja i financijske pismenosti, mobilizaciju velike količine imovine institucijskih ulagatelja u Europi i proširenje mogućnosti financiranja izvan bankarskog sektora za sva poduzeća, među ostalim kako bi se podržala *start-up* i *scale-up* poduzeća. Poziva se i na rješavanje problema fragmentacije tržišta kapitala i omogućivanje prekogranične

11 COM(2025) 500 final.
12 COM(2025) 124 final.

ekonomije razmjera učinkovitijim i usklađenijim nadzorom unutar jedinstvenog tržišta. Taj se plan temelji na pretpostavci stalnog napretka unije tržišta kapitala i bankovne unije. Produbljivanjem tržišta kapitala mali i institucijski ulagatelji, uključujući strukovne i osobne mirovinske programe, mogli bi dobiti pristup raznolikijim mogućnostima ulaganja kako bi se izgradilo bogatstvo građana i usmjerila sredstva u europska poduzeća i infrastrukturu. Istodobno bi se dovršetkom bankovne unije osiguralo integriranije, stabilnije i učinkovitije financijsko posredovanje u državama članicama, čime bi se smanjila fragmentacija i pojačala otpornost financijskog sustava. Te bi reforme europodručju i Uniji kao cjelini omogućile da svoju veliku štednju ulažu na domaćem tržištu, čime bi se ta štednja pretvorila u pokretač konkurentnosti, inovacija i sigurnosti.

14. Euro ima važnu ulogu kao regionalna valuta i susjedna ga gospodarstva u velikoj mjeri upotrebljavaju za izdavanje računa i kao rezervnu valutu, stoga služi kao makroekonomsko uporište za stabilnost šire europske regije. U velikoj ga mjeri upotrebljavaju i europski izvoznici i uvoznici za svoje transakcije s ostatkom svijeta. Međunarodni monetarni i financijski sustav prolazi kroz temeljite promjene obilježene geopolitičkim šokovima, sve većom multipolarnošću i brzim tehnološkim inovacijama. Instrumentalizacija gospodarskih i financijskih međuovisnosti i prijetnje tom instrumentalizacijom istaknule su slabosti u financijskoj strateškoj autonomiji Unije i europodručja. Šira međunarodna upotreba eura doprinijela bi strateškoj autonomiji EU-a, smanjenju troškova financiranja i smanjenju izloženosti poduzeća tečajnom riziku, ali bi donijela i nove odgovornosti za održavanje makrofinancijske stabilnosti. U tom bi kontekstu razvoj digitalnog eura, uz rad za poboljšanju interoperabilnosti domaćih i regionalnih rješenja za privatna plaćanja, pridonio jačanju monetarne suverenosti Europe, čime bi se smanjila ovisnost o neeuropskim financijskim infrastrukturama i povećala otpornost europskog financijskog i platnog sustava.

15. Financijski sektor i dalje je otporan. Rezultati testiranja otpornosti na stres na razini EU-a za 2025. koje je provelo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo potvrdili su da su europske banke i dalje stabilne, čak i u hipotetskom slučaju ozbiljnog gospodarskog pada. Međutim, rizici za financijsku stabilnost su povišeni, a slabosti su i dalje prisutne. U prvoj polovini 2025. bankovni sektor u europodručju nastavio je ostvarivati dobre rezultate, čemu su doprinijele stabilna kapitalna i likvidnosna pozicija i održiva profitabilnost, i to unatoč pogoršanju globalnih i domaćih uvjeta i smanjivanju kamatnih stopa. Vrednovanja banaka znatno su porasla od sredine 2024., a kvaliteta imovine zasad je zadržana, uz općenito stabilne udjele neprihodonosnih kredita. Istodobno je međunarodno okruženje postalo nestabilnije. Globalna politička neizvjesnost i nestabilni globalni financijski uvjeti povećavaju rizik od korekcije cijena imovine i novih pritisaka na likvidnost i tržišta državnog duga. Banke i nebankarski financijski posrednici znatno su izloženi sektorima koji se oslanjaju na trgovinu, kao što su proizvodnja čelika i automobila. Neusklađenost likvidnosti i visoka razina financijske poluge u ključnim sektorima za nebankarske financijske posrednike bitni su izvori slabosti. Zbog sve veće međusobne povezanosti banaka i nebankarskih financijskih posrednika i jakih veza s drugim nebankarskim financijskim posrednicima i tržištima izvan EU-a povećava se kompleksnost, kao i izloženosti koje trenutačno nisu dovoljno vidljive i nadzirane. Rizici u sektoru poslovnih nekretnina i dalje su prisutni i potrebno ih je pomno pratiti. Treba obratiti pozornost i na kretanja na tržištu stambenih nekretnina s obzirom na njihovu povezanost s bankovnim kreditiranjem i privatnom zaduženošću, kao i s ulaganjima i gospodarskom aktivnošću općenito. Zbog povećanih geopolitičkih napetosti kibernetički rizici nastavljaju

dobivati na važnosti kao ključne operativne slabosti, među ostalim i za banke. Prisutni su i rizici za financijski sektor koji proizlaze iz izloženosti povezanih s klimom i okolišem. U tom će kontekstu za očuvanje financijske stabilnosti biti potreban stalan oprez, nadzor usmjeren na budućnost i pojačana otpornost u svim segmentima financijskog sustava, među ostalim na temelju odgovarajuće zaštite.

PREPORUČUJE da u 2026. i 2027. države članice europodručja u okviru Euroskupine pojedinačno i zajednički poduzmu sljedeće:

1. Kako bi se zaštitila fiskalna održivost, poštuju preporučena kretanja neto rashoda, uključujući, ako je primjenjivo, privremenu fleksibilnost odobrenu nacionalnom klauzulom o odstupanju za potrošnju za obranu. Time bi se trebala postići primjereno diferencirana fiskalna politika i općenito neutralan smjer fiskalne politike u 2026.

2. Poštujući preporučena kretanja neto rashoda, provedu srednjoročne fiskalne strategije u okviru kojih se ostavlja prostor za potrebnu potrošnju na obrambene sposobnosti, jačanje konkurentnosti i povećanje ulaganja u strateške prioritete. Ponovno odrede prioritete nacionalnih proračuna i poduzmu mjere za poboljšanje djelotvornosti, učinkovitosti, kvalitete i sastava javnih prihoda i rashoda, među ostalim promicanjem privatnog osiguranja od gubitaka nastalih zbog događaja povezanih s klimom.

3. Uklone uska grla u obrambenoj industriji kako bi osigurale da se, u skladu s Planom za obrambenu pripravnost do 2030., dodatna javna potrošnja pretvara u pravodobne i djelotvorne obrambene sposobnosti. Promiču tržište obrambene opreme na razini EU-a; potiču zajedničku nabavu koja doprinosi poboljšanju učinkovitosti, interoperabilnosti i smanjenju fragmentacije.

4. Dovrše provedbu planova za oporavak i otpornost do 31. kolovoza 2026. i podupiru financiranje ulaganja u narednim godinama koordinacijom financiranja nacionalnim sredstvima i sredstvima EU-a. Osiguraju apsorpciju dostupnih sredstava EU-a i iskoriste mogućnosti uvedene preispitivanjem kohezijske politike u sredini programskog razdoblja.

5. Promiču usavršavanje i prekvalifikaciju radne snage u cilju povećanja produktivnosti i inovacijskog kapaciteta i potpore strateškim sektorima. Jačaju politike obrazovanja i osposobljavanja kako bi se poboljšali obrazovni ishodi, uz poseban fokus na osnovnim i digitalnim vještinama, i osiguraju bolju usklađenost potražnje i ponude profila vještina. Rješavaju problem neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina i velikih regionalnih razlika u raspoloživim vještinama i ljudskom kapitalu. Promiču kvalitetu radnih mjesta i dodatno povećaju sudjelovanje na tržištu rada, među ostalim za skupine koje su na tržištu rada nedovoljno zastupljene. Poduzmu mjere za olakšavanje prekogranične mobilnosti na jedinstvenom tržištu i upravljanja zakonitom migracijom državljana trećih zemalja u deficitarnim zanimanjima. Jačaju poticaje za rad premještanjem poreznog opterećenja s rada, među ostalim ciljanim reformama sustava poreza i naknada. Poduzmu mjere u borbi protiv siromaštva i smanje siromaštvo zaštitom i jačanjem primjerenih i održivih sustava socijalne zaštite i uključivosti te pristupa priuštivom, održivom i kvalitetnom stanovanju. Osiguraju djelotvorno sudjelovanje socijalnih partnera u oblikovanju politika i jačaju socijalni dijalog. Osiguraju djelotvorno sudjelovanje socijalnih partnera u oblikovanju politika i jačaju socijalni dijalog.

6. U skladu s nacionalnim praksama i poštujući ulogu socijalnih partnera i socijalnog dijaloga[13] ojačaju uvjete kojima se podupire održivi rast plaća, posebno za osobe s niskim i srednjim dohotkom, uzimajući u obzir kretanje produktivnosti, rizike od inflacije i razlike u konkurentnosti unutar europodručja.

7. Daju prednost javnim ulaganjima i potiču privatna ulaganja kojima se podupiru istraživanje i inovacije, dekarbonizacija industrije, čista energija i digitalna tranzicija, gospodarska sigurnost te smanjenje strateških ovisnosti u raznim dijelovima lanaca vrijednosti. Promiču dodjelu sredstava sektorima i tehnologijama s velikim potencijalom za rast i jačaju inovacijske ekosustave, među ostalim jačanjem veza među različitim akterima kao što su poduzeća, sveučilišta ili istraživačke institucije i razvojem uloge poduzetničkog kapitala u financiranju *start-up* i *scale-up* poduzeća te ubrzavanjem uvođenja digitalnih i čistih tehnologija.

8. Uklone unutarnje prepreke i regulatorne razlike na nacionalnoj razini te preostale nedostatke u prenošenju i sukladnosti kako bi se produbilo jedinstveno tržište i povećala učinkovitost i sposobnost poduzeća za rast.

9. Potiču regulatorno pojednostavnjenje utvrđivanjem i smanjenjem nepotrebnog opterećenja i donošenjem transparentnih i ciljanih propisa, među ostalim učinkovitom upotrebom javnih savjetovanja i savjetovanja s dionicima u postupku izrade zakonodavstva i *ex post* evaluacija zakonodavstva.

10. Razviju europsku uniju štednje i ulaganja, u skladu s Komunikacijom Komisije iz ožujka 2025.[14], promicanjem tržišta kapitala i bankovnog sektora koji su konkurentni i učinkoviti kako bi se europska štednja mobilizirala za dugoročna ulaganja, posebno u sektore europskog gospodarstva koji imaju velik potencijal za rast ili su od strateške važnosti. Riješe problem fragmentacije tržišta kapitala i smanje prepreke prekograničnom pružanju i korištenju financijskih usluga i razlike u nacionalnim nadzornim praksama postizanjem brzog napretka u vezi s predstojećim zakonodavnim paketom o integraciji i nadzoru tržišta kapitala.

11. Poduzmu korake za provedbu preporuka Komisije iz 2025. o povećanju dostupnosti štedno-investicijskih računa s pojednostavnjenim i povoljnim poreznim tretmanom[15] (rujan 2025.) i o mirovinskim preglednicima, sustavima za praćenje mirovina i automatskom upisu[16] (studeni 2025.) te preporuka iz Komunikacije o strategiji EU-a za financijsku pismenost iz 2025.[17] (rujan 2025.).

12. Poduzmu sve potrebne korake za uvođenje digitalnog eura, potiču inovacije i tržišno natjecanje na tržištu platnih usluga te osiguraju stalan širok pristup i upotrebljivost novca središnje banke u sve digitaliziranijem gospodarstvu.

13. Promiču međunarodnu ulogu eura i angažiraju se u daljnjem jačanju njegova globalnog položaja, među ostalim otklanjanjem slabosti u europskoj financijskoj infrastrukturi.

---

13 Pri pripremi jesenskog paketa 2026. Komisija i Vijeće primili su doprinose Europske konfederacije sindikata i udruga poslodavaca. Vidjeti https://commission.europa.eu/publications/2026-european-semester-autumn-package_en?prefLang=hr.

14 COM(2025) 124 final.

15 C(2025) 6800 final.

16 C(2025) 9300 final.

17 COM(2025) 681 final.

14. Prate rizike za makrofinancijsku stabilnost, uključujući one koji proizlaze iz kvalitete imovine, dinamike ponovnog vrednovanja i izloženosti povezanih s klimom i okolišem te međusobne povezanosti banaka i nebankovnih subjekata na ključnim financijskim tržištima i putem privatnog financiranja. Prema potrebi poboljšati regulatorni i nadzorni okvir za sektor nebankovnog financijskog posredovanja kako bi se osiguralo djelotvorno prepoznavanje novih slabosti i upravljanje njima.

Sastavljeno u Strasbourgu

Za Vijeće
Predsjednik